

Vrienden van God en profeten

Brief van Vader Generaal voor Kerstmis 2016

Dierbare Cisterciënzerbroeders en –zusters,

Met de Kerstbrief verheug ik me er altijd weer over dat ik jullie op elke plaats kan bereiken bij het begin van een nieuw liturgisch jaar, en weer de vreugde kan beleven omdat God mens geworden is en onder ons gekomen is om in de tijd met ons op te lopen. Bij gelegenheid van de komende Feesten ontvangen jullie mijn wensen en dankbaarheid die ik jullie niet persoonlijk kan overbrengen, ware het niet in het gebed. Kerstmis kondigt ons aan dat we al het vreugdevolle of pijnlijke dat we beleven, nu met Jezus kunnen beleven, door zijn liefde, waarheid en schoonheid te ervaren, en in Hem de liefde, de waarheid en de schoonheid van de Vader, in de gemeenschap met de Heilige Geest.

Zeker, ook dit jaar hebben we veel tekens gehad die getuigen van de aanwezigheid van de Heer. Ook te midden van de vele bloedige tragedies en verwondingen in de wereld en in de afzonderlijke gemeenschappen en personen, wordt niemand in de steek gelaten door God die niet alleen mens geworden is, maar ook heeft willen lijden, sterven en verrijzen om voor altijd bij ons te zijn.

En als we werkelijk ervaren dat Hij met ons is, kunnen we onmogelijk voorbijgaan aan zijn verlangen om met allen te zijn, zijn verlangen om elk mensenhart - vooral dat van de eenzame, de verlaten en lijdende mens - te bereiken en te verwelkomen.

Momenten van communio

Ook dit jaar waren er weer momenten van communio die ons met dankbaarheid vervullen. Na de niet te vergeten en buitengewoon broederlijke ontmoeting van het Generaal Kapittel in 2015, hebben ruim 50 oversten van de Orde deze ervaring in juli vernieuwd tijdens de Cursus voor Oversten. De broederlijkheid, de gedeelde *lectio divina*, het luisteren naar ervaringen en wijsheden van anderen, alsook de opbouwende dialoog tussen mensen die heel verschillend zijn qua gevoeligheid, leeftijd en cultuur, hebben ons nog maar eens verwonderd doen staan over de mate waarin een gemeenschappelijke roeping ons meer dan wat dan ook met elkaar verbindt. En onze gemeenschappelijke roeping is allereerst die om Jezus Christus na te volgen, zijn Woord te beluisteren, van Hem de genade te ontvangen kinderen van de Vader te zijn,

en dus broeders en zusters van allen te zijn. Dit jaar werden we bovendien door de gehele Kerk geholpen - onder de stimulerende leiding van Paus Franciscus - om beter te begrijpen dat we in dit alles Gods barmhartigheid ervaren. Met de bijeengekomen oversten voor de Cursus, en daarna met de jonge monniken en monialen van de Cursus Monastieke Vorming, hebben we het thema en de ervaring van barmhartigheid verder uitgediept door o.a. een bedevaart te maken waarbij we samen door een Heilige Deur van het Jubeljaar gegaan zijn. Voor mij was het veelbetekenend dat de eerste Heilige Deur die ik dit jaar doorgegaan ben, er niet één van een Romeinse basiliek was, maar die van een groot Mariaheilgdom in Vietnam tijdens mijn vijf weken durende bezoek aan al onze kloosters.

Ik denk dat dit Jubeljaar voor allen een gelegenheid geweest is om onze ervaring van barmhartigheid te vernieuwen, wat zeker sporen in ons bewustzijn zal nalaten, maar hopelijk ook in het beleven van onze roeping en zending, en in de broederlijke relaties in de gemeenschappen en met allen die we ontmoeten.

Uit barmhartigheid wordt Gods vriendschap geboren

In deze brief zou ik een aspect van Gods barmhartigheid willen benadrukken waarvan ik denk dat het ons zou moeten helpen een weg te vervolgen, zoals de Heilige Vader het van de hele Kerk verlangt (cf. Apostolische Brief *Misericordia et misera*).

Wat kunnen we nog beleven nadat we barmhartigheid ervaren hebben?

Denken we aan het Evangelie. Wat heeft Matteüs beleefd nadat Jezus hem geroepen heeft door hem met een barmhartige blik aan te kijken? Wat heeft Zacheüs beleefd nadat Jezus in zijn huis wilde verblijven? Wat heeft Maria Magdalena beleefd nadat ze van zeven duivels bevrijd werd? Wat heeft Disma, de “goede moordenaar”, beleefd nadat Jezus hem het paradijs beloofd had? Wat heeft Petrus beleefd nadat zijn verloochening hem vergeven werd? En de Sint-Paulus? En Sint-Augustinus? En Sint-Franciscus? En al degenen die op de één of andere manier Gods barmhartigheid ervaren hebben toen ze Jezus ontmoetten: wat hebben ze daarna beleefd?

Eigenlijk is het antwoord eenvoudig: ze hebben de vriendschap met Christus beleefd. Het ervaren van barmhartigheid heeft een vriendschapsrelatie met Jezus opgewekt. Of beter: het ervaren van barmhartigheid wordt door hen voortgezet als een vriendschapsrelatie. De vriendschap met Christus die door hen ervaren wordt als barmhartigheid, als een liefdevolle blik die vergeeft en bevrijdt, is voor hen een weg geworden, het is de vorm en de kern van hun roeping geworden, van hun zoeken naar Jezus. De vriendschap is ook zending geworden, de zending van hun leven: hiervoor hebben ze geleefd, met het verlangen en de inspanning om deze vriendschap te beleven en ervan te getuigen, en om deze ervaring, deze genade, aan allen over te brengen.

Eigenlijk is de Kerk op die manier ontstaan en blijft ze op die manier groeien, als een ervaring van de vriendschap van Christus en in Christus die zich altijd vernieuwt en zich aan allen geeft. De vriendschap met Christus is de kern van de Kerk, de kern van heiligheid. De vriendschap met Christus is de blijdschap van de verlost.

Maar waarin bestaat de vriendschap van Christus?

Zij is bovenal vriendschap met God. En God is God, dat wil zeggen almachtig, eeuwig, barmhartig. De vriendschap met God is waarachtig als ze leidt tot een leven dat bepaald wordt door het geloof, vertrouwend op Hem. Het is een blijvende vriendschap, omdat God eeuwig en altijd aanwezig is. Een vriendschap die vrede geeft, omdat God goed is en alles ten goede leidt. Een vriendschap die niet vreest, omdat God almachtig is. Een universele vriendschap die openstaat voor allen, omdat Gods liefde voor allen is. Een barmhartige vriendschap, omdat God barmhartig is. Een vriendschap die ons doet groeien, die ons verantwoordelijkheid geeft, omdat Hij het is die onze vrijheid schept en liefheeft en zelf ook ongedwongen liefgehad wil worden.

De armoede niet verkopen

We zien echter dat al deze kenmerken van de vriendschap met God in Christus ons vaak ontbreken, dat we ze niet blijvend bezitten, dat we ze verliezen bij de beproevingen van het leven, of ze vergeten als alles goed gaat. Net als Petrus verloochenen ook wij regelmatig deze vriendschap, en soms verraden we haar, net als Judas, om een beetje geld, om vergankelijke zaken te winnen, dingen die voorbijgaan, of eenvoudigweg omdat onze plannen, hoogmoed, tijd, gemakzucht, talenten, ijdelheid, eigenlijk belangrijker voor ons zijn dan onze communio met Jezus.

Een enigszins mysterieuze zin uit een preek van Sint-Bernardus doet me diep nadenken: “Wee ons, als wij ons in iets anders verblijden dan in Christus en voor Christus! Wee ons, als wij Hem een armoede aanbieden die nog verkocht kan worden! - *Vae nobis si exultaverimus, nisi in Christo et pro Christo! Vae nobis, si vendibilem obtulerimus paupertatem!*” (*De diversis* 21,3).

Het is eigen aan de vriendschap om vreugde in de ander te vinden, om te jubelen voor onze vriend, zoals Maria - vriendin van God bij uitstek - jubelt om God haar Redder (cf. Lc. 1,47), of zoals Johannes de Doper - “vriend van de Bruidegom” - jubelt van vreugde bij het horen van diens stem en zijn vreugde volkomen weet (cf. Joh. 3,29). Als we de volkomen vreugde niet vinden in Christus, zijn we zijn vrienden niet. En onze armoede, het alles loslaten voor Hem, wordt een leugen als we van onze onthechting iets anders hopen te “winnen” dan Jezus en zijn vriendschap. Het is deze volkomen armoede die de apostel Paulus gekozen heeft: “Alles beschouw ik als verlies. Het kennen van Jezus Christus, mijn Heer, overtreft immers alles. Omwille van hem heb ik alles prijsgegeven; ik heb alles als afval weggegooid. Ik wilde Christus winnen” (Fil. 3,8).

We hebben allemaal de neiging in ons om onze armoede, onze onthechting omwille van Christus te “verkopen” om iets anders te winnen dan Christus zelf. Ook de apostelen, hoewel ze meteen alles achtergelaten hadden om hem te volgen, wilden vervolgens “winnen” de grootste te zijn, of dat Jezus zijn macht zou openbaren om naam te maken vanuit politiek oogpunt. Jezus daarentegen wil ons “alleen” Zichzelf geven, zoals we hem zien in de voederbak in Bethlehem of op het Kruis.

Het leven gunt ons echter geen rust en stelt ons telkens weer op de proef. Ook ons hart stelt ons altijd weer op de proef: het vraagt ons rekenschap van onze blijdschap, van onze voldoening, van de volheid die we denken te beleven. Het leven vraagt ons altijd:

“Ben je er zeker van dat je gelukkig bent, voldaan, in vrede, zonder dat je met de Heer bevriend bent? Ben je er zeker van dat je gelukkig bent zolang je nog iets probeert te winnen wat niet Christus is, terwijl je ervoor gekozen hebt een armoede te beleven die aan iedereen zou moeten laten zien dat je alleen voor Hem leeft, voor een vreugde die alleen in Hem te vinden is?”. De vriendschap van Christus is namelijk een schat, een parel, waarvoor we van alles kunnen missen omdat we alles in Hem hebben.

We moeten er niet teveel aanstoot aan nemen als we iets anders boven Christus stellen. Al onze momenten van ontrouw zijn voor de Heer telkens weer gelegenheden om ons tot onze verrassing en tot onze dankbaarheid te laten voelen hoezeer Hij ons trouw blijft, en hoezeer de gratuiteit van zijn vriendschap nooit afneemt. Jezus wordt het nooit moe op onze deur te kloppen totdat hij binnen mag en de vriendschap met ons kan beleven, zelfs niet als we er lang over doen om voor Hem open te doen, zelfs niet als we Hem “eruit gegooid” zouden hebben door nalatigheid, om andere genodigden binnen te laten, of om de tafel van ons hart en van ons leven om te toveren in een luxueus restaurant waar men komt eten tegen betaling, waar we klanten ontvangen in plaats van vrienden, in plaats van Hem... Jezus wordt het nooit moe voor onze deur te staan en te kloppen - arme pelgrim die ons niets anders te bieden heeft dan zijn vriendschap.

De ascese van de vriendschap

We begrijpen nu dat we ook de vriendschap met Christus niet instinctmatig, op een sentimentele manier, kunnen beleven: er is inzet, werk en ascese voor nodig. Genade is gratis, maar de gratuiteit van God vraagt een werk om eraan te beantwoorden, om ons ervoor te openen. De vriendschap met Christus moet beoefend worden als we willen dat ze groeit; ze moet gekozen en verkozen worden als we willen dat ze ons leven en ons hart méér vervult dan wat dan ook.

Waarom de Regel van Sint-Benedictus niet begrijpen als een school of een werkplaats van vriendschap met en in Christus? Is dat het niet wat Benedictus op het einde van de Proloog probeert te zeggen? “Naarmate men voortgang maakt in het monniksleven [*conversationis*] en in het geloof, verruimt zich het hart en snelt men met een onuitsprekelijk blijde liefde voort langs de weg van Gods geboden” (Prol. 49).

Dit is een dynamische definitie van de vriendschap met God: een weg, een wedloop, in het vuur van een liefde die vanuit het hart het hele leven aansteekt. Dat is het leven, beleefd in waarheid en goedheid, dat God van ons verlangt, en hiertoe maakt hij ons zijn wil kenbaar en geeft hij ons zijn Woord en zijn Geest.

Dit alles is de vrucht van trouw aan een weg in de monastieke *conversatio*, d.w.z. van een weg die beleefd wordt in een gemeenschap zoals de Kerk en ons charisma het ons bieden. Het is echter belangrijk dat we de weg die de Kerk en iedere gemeenschap ons biedt, niet gebruiken om iets anders te beleven of voor iets anders te leven dan Christus' vriendschap. In de vriendschap van Christus kunnen we alles beleven, wordt alles ruimer, wordt alles op zijn juiste waarde geschat en tot eenheid gebracht; niets mag deze schat in de kern van ons leven vervangen. Sint-Benedictus waarschuwt ons

“niets boven de liefde van Christus te stellen”, omdat Hij alleen “ons allen tezamen tot het eeuwig leven leidt” (RB 4, 21 en 72,12).

De gemeenschap is ons hiertoe gegeven, om deze vriendschap, die in het leven van elke dag bron van eeuwig leven is, allereerst onder broeders en zusters te cultiveren. En het fundamentele terrein van dit gemeenschappelijk werk bestaat uit de verhoudingen in de gemeenschap. Een gemeenschap is christelijk, en dus ook monastiek, als het zoeken naar broederlijke vriendschap erop gericht is te groeien in het ervaren van de vriendschap met de Heer.

Alles ligt besloten en samengevat in Jezus' woorden tijdens het laatste Avondmaal: “Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals ik jullie heb liefgehad. Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden. Jullie zijn mijn vrienden wanneer je doet wat ik zeg. Ik noem jullie geen slaven meer, want een slaaf weet niet wat zijn meester doet; vrienden noem ik jullie, omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb” (Joh. 15,12-15).

De vriendschap van Christus, gekozen en gecultiveerd in de gehoorzaamheid aan zijn verlangen dat er onder ons broederlijke vriendschap zou zijn, opent ons voor alles wat de Zoon van de Vader beluistert in de gemeenschap met de Geest. Een grotere, meer belangrijke en meer verheven menselijke en mystieke ervaring is niet mogelijk, omdat de broederlijke liefde in de vriendschap van Christus ons deelgenoot maakt van het trinitaire Leven van God.

Cultiveren we dit onder ons, in onze gemeenschappen? Cultiveren we dit onder de gemeenschappen van de Orde en onder de oversten, die zich vaak uitputten in eenzaamheid en angst bij het dragen van hun verantwoordelijkheden? Bieden we deze ervaring aan aan wie we willen vormen naar onze roeping, of aan diegenen die op de één of andere manier met onze gemeenschap en onze ervaring verbonden zijn? Stralen we dit uit naar de Kerk, naar wie het engagement van zijn zending, van zijn getuigenis in de wereld, binnen het gezin, op het werk, op sociaal of politiek vlak in de frontlinie beleeft? Geven we dit aan onze liefdeloze wereld, verscheurd door zoveel verdeeldheid en geweld, verontrust door zoveel terreur?

De profetie van Christus' vriendschap

Paus Franciscus blijft allen, en in het bijzonder de religieuzen, onophoudelijk oproepen om hun profetische zending in de wereld van vandaag te beleven. Dit doet me geregeld stilstaan bij een vers uit het Boek Wijsheid:

“Ze [de wijsheid] is één maar kan alles,
ze is onveranderlijk maar vernieuwt alles.
Ze gaat over op elk volgend geslacht van vrome mensen
en maakt hen tot vrienden van God en tot profeten.” (Wijsh. 7, 27)

Profeet zijn betekent God uitdrukken, God belijden tegenover de wereld. De profeet is getuige van wat God hem te kennen en te ervaren geeft opdat de wereld hem op haar beurt kan kennen en ervaren. De ware profetie van de christen is het getuigenis van een ervaring. Onze profetie ontstaat volledig uit de ervaring van barmhartigheid, uit de

ervaring van onze ontmoeting met Jezus die ons met zijn vriendschap verwelkomt en vergeeft. Onze profetie valt dan samen met de genade vrienden van God, vrienden van Christus te zijn. “Vrienden noem ik jullie, omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb” (Joh. 15,15). In de vriendschap van Christus ervaren we alles wat de Vader tot de Zoon, en de Zoon tot ons zegt opdat wij tegenover de hele wereld van Hem zouden getuigen: “Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden. Ik heb hen laten delen in de grootheid die u mij gegeven hebt, opdat zij één zijn zoals wij: ik in hen en u in mij. Dan zullen zij volkomen één zijn en zal de wereld begrijpen dat u mij hebt gezonden, en dat u hen liefhad zoals u mij liefhad” (Joh. 17,21-23).

Iedere community, te beginnen met de eerste community van Jeruzalem, is door God gewild en leeft in de wereld - ook binnen het kloosterslot - om profetie te zijn van de Drie-eenheid, van de Liefdesgemeenschap, d.w.z. van de Vriendschap, die in God is en die ons in Christus geraakt heeft om de hele mensheid te raken. Het is uitgerekend één van onze cisterciënzervaders, Aelred van Rievaulx, die het gewaagd heeft te zeggen, Sint-Jan parafraserend, dat “God zelf vriendschap is” (cf. *De geestelijke vriendschap*, I, 69-70).

Profeteren gaat echter niet vanzelf. Het is genade, maar we zijn geroepen om aan de gratuite keuze van God te beantwoorden. En dat begint met onze eigen ervaring waarin we ons geroepen weten om te getuigen; zo niet, zullen we valse en lege getuigen zijn.

Als God ons gekozen heeft om profeten te zijn van onze vriendschap met Hem, dan impliceert de trouw aan onze roeping en zending dat we ons werkelijk en bovenal richten op de ervaring van Christus’ vriendschap. Sint-Benedictus vraagt ons dit reeds, en het charisma van Cîteaux bestaat precies in het zich richten op deze ervaring. De community is ons hiertoe gegeven, en daarom kan er van een community geen sprake zijn als er geen onderlinge hulp is om de vriendschap van Christus te verdiepen in de broederlijke liefde, in het eenvoudige en mooie gemeenschappelijke gebed, in het nederige en onderlinge dienstbetoon, in de dialoog waarin we samen luisteren naar de Heilige Geest en het Woord van God, in de gehoorzaamheid waarin we ons laten leiden door onze oversten en onze broeders en zusters om Jezus van nabij te volgen, namelijk als vrienden en niet slechts als knechten of soldaten. Ook échte stilte is een hulp die we elkaar kunnen bieden om te horen hoe Christus zacht en eerbiedig klopt op de deur van ons hart, van ons leven, van de community zelf, altijd geroepen om de Vriend die komt te ontvangen, onder alle vormen van zijn goddelijke en menselijke Aanwezigheid.

Vragen we de Geest dat hij met Kerstmis de genade en de zending om vrienden en profeten van Christus onze Heer te zijn, in ons en in heel de Orde vernieuwt!

Dank jullie wel voor de profetie van jullie vriendschap!

Br. Mauro-Giuseppe Lepori
Vader Generaal OCist